

ködés, szórakozás, étkezés stb.“ [Debreceni ref. gimn.] — „Veszélyben az iskola“ címen megrázó kiáltványt intéz az igazgató a szülőkhöz, az iskola barátaihoz és az ifjúsághoz a tanári pálya elnéptelenedéséről. [Hatvani Klebelsberg K. gimn.].

Az egyik Évkönyv a tanulók érdemjegy sorozatánál az egyes osztályoknál az élen közli, hogy ki érdemelt az osztályban *aranyérmet* és ki *ezüstérmet*. Aranyérmet minden osztályban csak egy tanuló, ezüstöt több is érdemelt. [Kálócsei jezsuita Szent István gimn.] — Egyik iskola osztályszülői értekezleteket tartott, melyeken a tárgyat a tanulók korához és a szülők érdeklődéséhez mérték. I. o. Hogyan segítse elő a szülői ház a tanulók munkáját? II. o. A tisztaságra nevelés. III. o. Hogyan töltse a tanuló a szünidőt? IV. o. Tanulás, rend, fegyelem és tisztaság. V. o. A serdülő ifjú lelki válsága. VI. o. A serdülőkor zavarai. VII. o. Az ifjúság szórakozásairól. VIII. o. Az érettségi vizsgálatok és pályaválasztásitanácsadás. [Csongrádi Szent Imre gimn.] — Olvassuk, hogy „az első módszeres értekezleten Dr. Páti Ferenc tanár tartott előadást“. „Gr. Tel.: ki Pál politikai tanítása“ címen. [Kaposvári Somssich Pál gimn.] — Eredeti szokás a ballagásnál: „Az utolsó tanítási napra virágdíszbe öltözik minden évben a VIII. osztály. A 12 órakor kezdődő ballagás után pedig felterített asztalok várják az osztályukba visszatérő tanulókat, akik érettségiztető tanáraink vendégei ilyenkor. Az iskola alsóbb osztályos tanulói pedig félórás szórakoztató éneklést rendeznek az ünnepi osztály előtt. Majd a tízórai elfogyasztása után közvetlen és meghitt beszélgetésben telik az idő 2-ig, esetleg fél 3-ig“. [Szolnoki Bánffy Katalin leánygimn.] — A technika is bevonult az iskolába. Az iskolának olyan rádióberendezése van, mellyel az igazgatói irodából vagy más helyiségből minden tanterembe hangszórók útján

lehet továbbítani a „hivatalos hirdetni-valókat“, sőt az iskolai rádió mikrofonján át közvetítették az osztályoknak a limanovai megemlékezést, az anyák napját, a hősök ünnepét stb. Az érdekes újítást így írja le az Évkönyv: „A tantermek hangszórója közvetlen összeköttetést teremtett a központi berendezés — az igazgatói iroda vagy a belőle bármelyik terembe áthelyezhető stúdió és az osztályok között. Anélkül, hogy iskolarádióink komoly nevelőcélu felhasználását az unalomig való alkalmazásával veszélyeztetnők, úgy érezzük, hogy a mai élet lüktető ütemét igen szerencsésen és hűségesen tükrözi és szolgálja“. [Ungvári Árpádházi Szent Erzsébet leánygimn.]

Szemlénket még egy-két érdekességgel zárjuk. Két iskola van az országban, ahol nem közölték a tanulók osztályzatait. — Egyik gimn.-ban „az irodai gyorsírást egy VI. o. tanuló vezetésével tanulták az igazgató ellenőrzése mellett“. — Önképzőkori pályatételek között ez is szerepel: „Spranger típusai és osztálytársaim“. — A társadalmi és irodalmi működés rovata megemlíti valahol, hogy az egyik kartárs „zongorázott Liszt műveket“. — A lapalján maradt néhány sornyi üres helyet egyik Évkönyv szerkesztője apró idézetekkel tölti ki Aquinói Szent Tamás, R. Tagore, Napoleon és Claudel műveiből és mondataiból. — Valamelyik leánygimnázium meleg hangon búcsúzik áthelyezett kiváló tanárnőjétől, aki ugyancsak megfogta mindenben a dolog végét s nem restelte a munkát; pedellus hiányában kitakarította osztályait is.

Farkas László.

A történelmi olvasókönyvek összeállítója ma már kétségtelenül kettős pedagógiai feladat előtt áll: Az egyes korszakokat nemcsak a történelmi források, krónikák, törvények stb. tükrében kell szemléltetni, hanem a szép-

irodalmi alkotásokat is fel kell erre a célra használnia. Ez utóbbiak természetesen kiterjednek az egykorú és a mai szépirodalmi művekre, vagyis klasszikusokra és modernekre egyaránt. A történelmi és irodalmi órákon bemutatott szemelvények u. i. csak akkor nyújtanak teljes és közvetlen szemléletet a korról, ha a hivatalos jellegű írásos emlékek mellett megismerhetik a növendékek az illető kornak felfogását és elképzelését a költők és íróművészek ihletett alkotásain keresztül.

Ezt a kettős célt tartja szem előtt Halasy-Nagy József néhány évvel ezelőtt megjelent könyvében. (Magyar önismeret. Politikai olvasókönyv önmagukat kereső magyarok számára). A mű tagabb értelemben vett nemzetevelés szempontjait szolgálja. Történetoklcséleti Bevezetés-e, az egyes korok összetetlő jellemzése, továbbá nagy államferfiainknak és íróinknak megszolaltatása több oldalról kívánja erzelletetni történelmi és nemzeti sorsunk alakulását.

A történelmi oktatás ilyen követelményeivel és a mai ifjúság érdeklődési irányával számol Vicsay Lajosnak a közelmúltban megjelent történelmi olvasókönyve is. (Történelmi olvasókönyv a magyar történelem tanításához. III. 1941. Szeget, 286 old.) Merit ő is az egykorú teljegyzésekből (Burgio, Broquais), de mar nagyobbreszt a szépirodalom tele fordul. Bo szemelvényekben mutatja meg a kor lelki világát a történelmi regényekből vett szemelvényeiben (Eötvös, Gardonyi, Herczeg, Komaromi, Harsanyi Lajos, Moricz Zsigmond, Gulácsy Iren, Tormay Cecil, Kós Karoly, Makkai Sándor, stb.) Hasonlóképen a kort mozgato szellemi áramlatok megismerését celozza azoknak a költői műveknek bemutatása, amelyek a művészi élmény erejével abrazojjak a múltnak jövőbe nezo törekvéseit. (Berzsenyi, Kölcsey, Petőfi, Szabolcska, Gyóni, Keményik, Sajo Sándor). Megszólalnak azonban a könyv lapjain

nemzeti életünk nagyhatású formálói: Zrínyi, Kossuth, Apponyi és Prohászka is.

A katedrán kiprobáltuk mind a két könyvet. Szemelvényeik élményt nyújtanak, hangulatot teremtenek az illető korszak vagy eszmearamlat iránt. Sőt olyankor kedvet keltenek a teljes mű elolvasásához. Ezeknek a tapasztalatoknak nyomán támad bennünk az az óhaj, hogy az ilyen irányú könyveket minél gyakrabban kellene elővonnunk az órákon. Az ismétlési idő kíváló alkalmu szolgál erre. Sőt, ha a történelem- vagy irodalom-tanár rendezne egy-egy Zrínyi-órát (esetleg egy Apponyi, vagy Prohászka-órát) ezekben a művekben szép, válogatott anyagot találna hozzá. Hiszen főleg Halasy könyve aféle nemzeti Vademecum, vagy történelmi Breviarium. Reméljük is, hogy a szerző a magyar önismeretre irányuló leikiismeretvizsgálatot a közeljövőben kiterjeszti az utolsó századra is. Az újabb Utasítások értelmében u. i. az önképzőkörön belül — többek között — külön történelmi szakosztály is működik. S itt a növendékek egyre gyakrabban fordulnak a magyar sorskérdések vizsgálatakor a századeleji nemzetiiségi viszonyok, továbbá a nepi és szociális kérdések felé. A történelmi olvasókönyvek pedig úgy teljesíthetik legnemesebb feladataikat, hogy rámutatnak ezekre a problémákra és kijelölik az irányt a megoldásuk felé.

Augur.

A magyar nevelői rendnek egyik érdemes tényezője, a Szatmári Irgalmas Nővérek szerzetes társulata ebben az évben üli alapításának 100. évfordulóját. A centennáriumnak különös súlyt ad az a tény, hogy a jubiláló apácarend az egyetlen magyar alapítású szerzet. Hám János szatmári püspök a magyar nőnevelésnek egyik buzgó szorgalmazója létesítette 1842-ben Szatmárnémetiben az anyaházat, s itt telepedett meg az őt irgalmasnővér, akik külföldi körút-